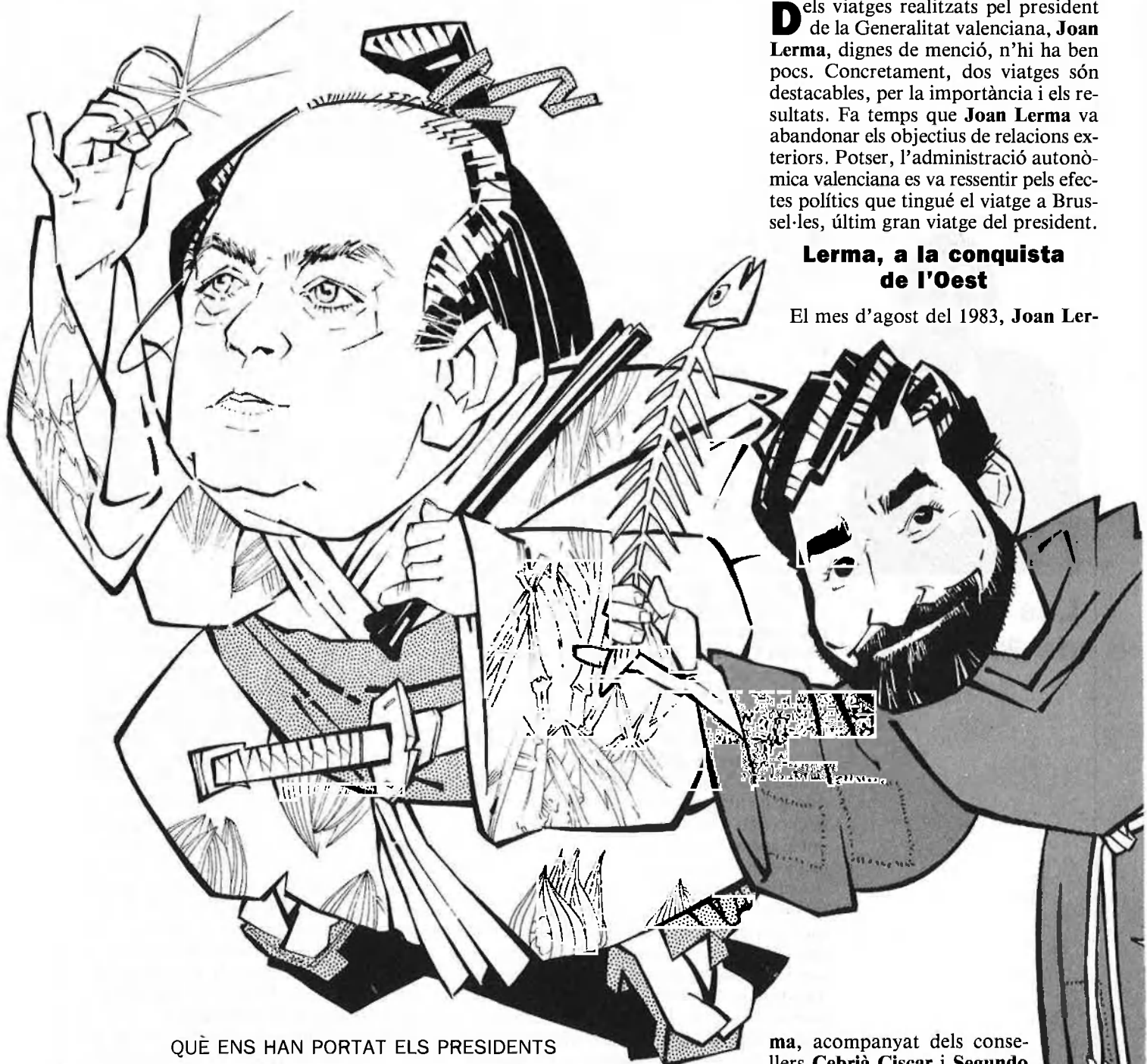

Dels viatges realitzats pel president de la Generalitat valenciana, **Joan Lerma**, dignes de menció, n'hi ha ben pocs. Concretament, dos viatges són destacables, per la importància i els resultats. Fa temps que **Joan Lerma** va abandonar els objectius de relacions exteriors. Potser, l'administració autonòmica valenciana es va ressentir pels efectes polítics que tingué el viatge a Brusel·les, últim gran viatge del president.

Lerma, a la conquesta de l'Oest

El mes d'agost del 1983, Joan Ler-

QUÈ ENS HAN PORTAT ELS PRESIDENTS

Honorables viatgers

¿Què han dut Joan Lerma, Jordi Pujol i Gabriel Canyellas dels seus viatges presidencials arreu del món? La promoció política, cultural i econòmica del País Valencià, el Principat i les Illes han estat l'objectiu d'aquests honorables periples, no exempts, com s'explica en aquest reportatge, d'anècdotes i escàndols.

R. Castelló, J. M. Pasqual i X. Sastre

ma, acompanyat dels consellers **Cebrià Ciscar** i **Segundo Bru**, de Cultura i Indústria, respectivament, començà el primer gran viatge. Convidat pel Departament d'Estat dels Estats Units d'Amèrica, eixia el 16 d'agost amb destinació Nova York. L'estada prevista: vint-i-cinc dies. Tornava el 10 de setembre.

El viatge es va definir com a viatge primordialment cultural i industrial. Així ho demostraven els consellers que l'acompanyaven i les visites previstes a l'altre costat de l'Atlàntic.

Allà **Joan Lerma** va rebre els honors i el tractament de governador d'estat, és a dir, l'equivalent al tractament de ministre de govern. Amb la resposta a la invitació, la Generalitat tractava d'obrir nous mercats als productes valencians. Era una incursió, fonamentalment, a l'Oest americà. Era la conquesta de l'Oest. Les empreses valencianes havien perdut en poc de temps gran quantitat de les vendes als Estats Units, destinades quasi sempre a l'Est, a la costa atlàntica. Es tractava d'arribar a la costa del Pacífic.

L'estada es va concentrar especialment a Nova York, Washington, San Francisco i Los Angeles. Encara que també va anar a Cleveland (Ohio) i a Dearborn (Michigan) i a Chicago. Les visites es van concentrar en empreses, algunes d'elles també situades al País Valencià, universitats i cambres de comerç.

Concretament, **Joan Lerma** va visitar les empreses de l'electrònica Commodore i IBM, aquesta darrera amb una planta a la Pobra de Vallbona (Camp de Túria), la d'automòbils Ford Motor Company, amb una planta a Almussafes (Ribera Baixa), i la Central Nuclear de Cleveland Electric Power, que té un reactor fabricat per General Electric idèntic a l'instal·lat a la Central Nuclear de Cofrents. Va visitar la central de Bank of America i de Travenor Baxter, com també una allau de cambres de comerç, de Los Angeles, Pasadena, San Francisco, totes a Califòrnia.

Pel que fa al viatge cultural, es va centrar en visites a universitats nord-americanes. Van rebre el president les universitats de Chicago, Stanford (Califòrnia), Georgetown, Columbia, South California, Berkeley (Califòrnia) i UCLA (Universitat Califòrnia-Los Angeles)...

Un viatge molt mogut, amb una agenda ben atapeïda i amb un ressò important als mitjans de comunicació, però que després s'ha reflectit ben poc a la vida econòmica i cultural valencianes. Les vendes als Estats Units no han millorat i els llaços culturals són igual de laxos que eren abans. Sempre queda allò del Cinc-cents aniversari.

Brussel·les, l'escàndol

El viatge de **Joan Lerma** a Bèlgica ha estat el segon, i l'últim, dels viatges importants del president valencià. Amb un programa molt ple, el mes de febrer de l'any 85 va eixir una expedició valenciana destinada a la capital de la CEE. Aquesta vegada, la comitiva oficial era acompanyada per una altra de privada, composta per vint-i-dos empresaris. L'objectiu, estrictament econòmic. Amb el president anava el que era conseller d'Indústria, Comerç i Turisme, **Segundo Bru**.

Entre l'expedició privada destacaven alts càrrecs de les organitzacions empresarials. **Enrique Simó**, aleshores secretari general de la Cierval (Confederació Interprovincial Empresarial Valenciana) i de la CEV (Confederació Empresarial Valenciana), **Ramon Cerdà**, president en funcions de la Cambra de Comerç, **Salvador Fernández Calabuig**, que era president de la Federació del Metall, **Luis Espinosa**, secretari de la Federació del Metall, **Julio de Miguel**, president del Comitè de Gestió dels Cítrics...

Avui, aquests empresaris continuen en llocs de responsabilitat de les organitzacions empresarials. Així, **Enrique Simó** és el president de la Cambra de Comerç de València, **Ramon Cerdà** és el president de la Fira Mostrari Internacional de València, **Salvador Fernández Calabuig** és president de la Caixa d'Estalvis de València i **Luis Espinosa** és el secretari general de la CEV.

Entre les visites destacables hi ha l'entrevista entre **Lerma** i **Bru**, d'una banda, i **Lorenzo Natali**, aleshores Comissari Europeu per a l'Ampliació de la CEE, de l'altra. I, també, la que feren a l'Associació d'Empresaris Flamencs.

En aquest viatge es feu notar una certa desorganització, centrada en el fet que faltava constància d'alguns empresaris dels que viatjaven amb el president. Així, en la visita a l'Associació d'Empresaris no hi havia credencials per a **Ramon Cerdà** ni per a **Salvador Fernández Calabuig**. **Ramon Cerdà** es va sentir molt molest i entre **Salvador Fernández Calabuig** i **Luis Espinosa** van haver de convèncer-lo que no havia estat de mala fe, que no era per voluntat de la Generalitat. La demostració va ser que **Ramon Cerdà** va quedar in-

FILMOTECA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

DIMECRES, 27

18.00 h.: MI HERMOSA LAVANDERIA, *Stephen Frears*, 1985. Gran Bretanya. V.O.S.E.
20.00 h.: BAILAR CON UN EXTRANO, *Mike Newell*, 1985. Gran Bretanya. V.O.S.E.
22.00 h.: PARAHYBA DONA MAS-CLE, *Tizuka Yamasaki*, 1983. Brasil. V.O.S. en francès.

DIJOUS, 28

18.00 h.: MONA LISA, *Neil Jordan*, 1986. Gran Bretanya. V.O.S.E.
20.00 h.: MI HERMOSA LAVANDERIA, *Stephen Frears*, 1985. Gran Bretanya. V.O.S.E.
22.00 h.: BAILAR CON UN EXTRANO, *Mike Newell*, 1985. Gran Bretanya. V.O.S.E.

DIVENDRES, 29

18.00 h.: SANGRE FACIL, *Joel Co-hen*, 1984. USA. V.O.S.E.
20.00 h.: MONA LISA, *Neil Jordan*, 1986. Gran Bretanya. V.O.S.E.
22.00 h.: ABRETE DE OREJAS, *Stephen Frears*, 1987. Gran Bretanya. V.O.S.E..

DISSABTE, 30

16.00 h.: SANGRE FACIL, *Joel Co-hen*, 1984. USA. V.O.S.E.
18.00 h.: INQUIETUDES, *Alan Ru-dolph*, 1985. USA. V.O.S.E.
20.00 h.: MAXIE, *Paul Aaron*, 1985. USA. V.O.S.E.
22.00 h.: SMITHERENS, *Susan Sei-delman*, 1982. USA. V.O.S.E.

DIUMENGE, 31

12.00 h.: Matinal infantil: ELS AMOS DEL TEMPS, *René Laloux*, 1983. Dibuixos animats. França. V.C.
16.00 h.: MAXIE, *Paul Aaron*, 1985. USA. V.O.S.E.
18.00 h.: ABRETE-DE OREJAS, *Stephen Frears*, 1987. Gran Bretanya. V.O.S.E.
20.00 h.: SMITHERENS, *Susan Sei-delman*, 1982. USA. V.O.S.E.
22.00 h.: INQUIETUDES, *Alan Ru-dolph*, 1985. USA. V.O.S.E.

Travessera de Gràcia, 63.
Telèfon 201 29 06

clòs com a seguici del president.

Es va parlar de la possibilitat d'instal·lació d'empreses d'electrònica a Sagunt, dels bons resultats que s'esperaven per a la indústria del moble, del taulell, la metalúrgia, el tèxtil, el turisme i la marroquineria. Però que calia deixar passar el temps per veure'n els resultats.

Luis Espinosa, secretari de la CEV, quasi tres anys després, opina que «aquell va ser el millor dels viatges que mai ha fet el president **Joan Lerma**. Realment, s'hi van fer negocis. No en aquell moment, però va ser molt im-

s'entrevistés amb **Lorenzo Natali**, no que parlara amb el president del govern flamenc o del govern való. Sí que parlara amb **Lorenzo Natali**, tot un comisari europeu.

En tornar, s'inicià tota una campanya de premsa contra el viatge de **Joan Lerma**. L'encapçalava l'ABC i la seguia una editorial d'*El País*. Aquest editorial constituï un atac seriós al president de la Generalitat valenciana i tractà el viatge com a inscrit en la més vella tradició àrab, pel nombre de persones que formaven part del seguici, d'exhibicionista, de teatralització i balafament. L'ABC parlava de viatges en Mercedes i de cinquanta milions de despeses, i no s'estigué ni de l'atac directe ni del to altament burlesc.

Al mateix temps, l'organització del partit en el govern de Madrid, el PSOE, el mateix que governa al País Valencià, va enviar una circular a tots els caps de govern autonòmic del seu partit en què puntualitzava que «la idoneïtat dels viatges, l'havia de determinar el Ministeri d'Afers Exteriors».

La resposta a València va ser unànime. O quasi. Pel que fa a les informacions aparegudes als rotatius de Madrid, la resposta va ser única. De protesta. No era un Mercedes, els empresaris s'havien pagat el seus viatges... L'editorial d'*El País* va trobar respostes. L'una del conseller **Segundo Bru**, que va ser publicada en «Cartas al director», amb un espai molt reduït, i l'altra de **Salvador Fernández Calabuig**, que no va ser publicada. La raó va ser que no hi havia espai. L'actitud de tot els mitjans de comunicació a València va ser de sorpresa i indignació pel tractament que s'havia donat al tema. Tots eren amb el president.

Pel que fa a la circular del secretari d'organització, **Txiuqui Benegas**, la resposta del PSPV-PSOE va ser d'acceptació dels criteris centralistes. No s'han tornat a repetir viatges d'aquestes dimensions, malgrat que el president ha eixit a l'exterior.

Darrerament, **Joaquim Puig**, director general de Presidència, comentava que preparaven algun viatge, però no ha volgut concretar-ne més dades. Sembla que, per a València, viatgen des de Madrid.

«Vendre Catalunya a l'exterior»

Amb l'objectiu definit per ell mateix de «vendre Catalunya a l'exterior», **Jordi Pujol** ha comptabilitzat més de quaranta viatges a l'estranger des que va ser elegit president de la Generalitat al maig de 1980.

L'«escàndol de Brussel·les», per l'«ABC».

portant. En primer lloc, pel que suposava que, per primera vegada, els empresaris valencians tenien accés a les institucions de la CEE, directament, quan la integració estava tan a prop. I en segon lloc, es van fer tota una sèrie de contractes de mútua representació, de manera que els empresaris belgues venien els productes valencians, representaven les empreses valencianes, i viceversa. Va ser molt important».

Però la part més clara del viatge va ser la poca gràcia que va fer al govern de Madrid. Estant encara a Brussel·les, l'ambaixador espanyol a Bèlgica, en un discurs davant del president, hi va llançar una càrrega de profunditat. Les relacions exteriors eren competència exclusiva del govern central, del govern de Madrid. En ple procés de negociació els va molestar que **Joan Lerma**

Joan Lerma, amb l'ex-conseller Segundo Bru.

Els viatges de **Pujol** tenen un triple contingut: polític, econòmic i cultural, tres facetes que el president combina aleatòriament en cada visita. La vessant econòmica és, no obstant això, la que permet quantificar millor la validesa de l'actuació exterior del president de la Generalitat de Catalunya.

Els seminaris d'Inversions

A part que en qualsevol dels seus viatges **Pujol** pugui desenvolupar activitats amb finalitats econòmiques, en alguns d'ells s'organitzen els anomenats Seminaris d'Inversions i Negocis. Aquests seminaris pretenen projectar una imatge atractiva de Catalunya per al potencial inversor estranger, oferir tota la informació tècnica possible i explicar-ne quines són les condicions i els avantatges, a fi que els inversors estrangers es decideixin per Catalunya.

Als seminaris assisteixen una mitjana d'un tres-centes persones, operadors econòmics del país en qüestió. I, a més, en el marc del mateix viatge el president o algun dels consellers que l'acompanya mantenen reunions específiques amb grups empresarials de gran magnitud. D'aquesta manera, hi ha un contacte permanent amb les grans multinacionals, sobretot europees.

A partir del que es va dur a terme a Frankfurt, als seminaris també assisteix algun representant de l'estat central. Ara per ara, no hi ha estadístiques d'inversions a nivell estricte de Catalunya, però és en aquest país on es concentra entre un 30 o un 35 per cent del volum total de la inversió estrangera a l'estat, xifra que ha augmentat molt

considerablement en la dècada dels 80.

Si bé és **Pujol**, junt amb els consellers de la Generalitat que estan al front de carteres econòmiques, els qui centren el protagonisme dels seminaris, en aquestes sessions també són presents una cinquantena d'altres especialistes: advocats, fiscalistes, personalitats del món financer —de bancs o caixes— i empresaris del país amfitrió que ja estiguin situats a Catalunya, i que constitueixen el millor canal de transmissió per a explicar la seva experiència.

La cronologia dels seminaris s'inicia al maig de 1986, a Frankfurt, amb l'*Investieren in Katalonien*. Llavors **Pujol** s'entrevistà també amb **Uwe Jens Thomsen**, membre de la presidència i del Consell d'Administració de

Hoechst Ibérica S. A. Al novembre del 86 se celebrava a Brussel·les el seminari *Catalunya, negocis i inversions*, i **Pujol** s'entrevistava amb **M. G. Grotthaert**, president del Consell d'Administració de Générale de Banque. I, a París, al març de 1987, un nou seminari, *Catalunya, negocis i inversions*, i entrevistes amb **Michel Noire**, ministre francès de Comerç Exterior, amb el president del Consell d'Administració del Crèdit Comercial de França, amb el president de la Confederació Nacional del Patronat Francès, amb el president del Club Économique et Financier (Crédit Lyonnais) i amb el de l'Associació Francesa de la Banca.

També va haver-hi seminari *Negocis i inversions a Catalunya*, al maig de 1987, en el viatge a Israel. **Pujol** va pronunciar-hi una conferència a l'hotel Sheraton de Tel Aviv. Els darrers seminaris van celebrar-se a Baden-Württemberg, al maig de 1987, i a Suècia, al novembre del mateix any.

Set anys de viatges

Pujol va començar els seus viatges com a president de la Generalitat el 1981, al gener anava a Roma i la Santa Seu, on va entrevistar-se amb **Sandro Pertini** i amb **Joan Pau II**. El mes de març viatjava a París i inaugurava l'exposició «Catalunya avui».

L'any 1983 va anar a Tolosa, al juny, i a Alemanya Federal, al juliol. Al novembre d'aquell any hi hagué el viatge als Estats Units. El president s'entrevistà, entre molts altres, amb **Richard Wurt**, *assistant secretary for european affairs*, amb el president de la Cam-

Viatge del president Pujol a Tòquio.

ACCIÓ CULTURAL DEL PAÍS
VALENCIÀ US COMUNICA LA
PROGRAMACIÓ D'UN NOU
CICLE DE CONFERÈNCIES A
LA SEUA AULA DE CULTURA
PER AL MES DE GENER

AULA JOVE

Dia 27

**Els polítics valencians
durant la Renaixença.**
Enric Soler i Godes,
escriptor i periodista.

AULA DE LLENGUA I LITERATURA

Dia 28

La poesia de Joan Fuster.
Josep Ballester, poeta i
professor universitari.

Informació i inscripcions:
Moratín, 15, 6a
46002 VALENCIA
Tel. 351 17 27

ACCIÓ CULTURAL DEL PAÍS VALENCIÀ

bra de Comerç Americana i amb l'alcalde de Nova York. I visità el Senat del EUA i les universitats de Harvard, Nova York i Colúmbia.

Ja al gener de 1984, **Pujol** visità Brussel·les; al març, Zuric, i, al juny, Porto. Aquell any s'entrevistà amb el príncep **Alberto de Lieja**, amb **Willy de Clerq**, amb **Gaston Thorn** i amb **Philippe Moureaux**.

Si en la primera legislatura **Pujol** va fer vuit viatges, en la segona ja en porta més de trenta. Van començar al gener de 1985, amb el viatge a l'illa de Sardenya, convidat pel Consell Regional de Sardenya, amb objectius culturals, polítics i d'estudi de l'autonomia sarda.

Al mes de febrer, **Pujol** visitava Mílà i, al març, Aquisgrà i Estrasburg, i

Al setembre de 1985, viatjava a Lille, on assistia a una reunió del Consell Executiu del Consell de les Regions d'Europa, organisme que va encarregar-li la redacció de la ponència de les regions com a promotores de l'activitat cultural i el paper dels mitjans de comunicació en aquest procés. I el mes de novembre tornà a Estrasburg, i a Lausana, on s'entrevistà amb l'administrador delegat i amb el president del Consell d'Administració de Nestlé.

L'any 1986 començà amb un viatge a París, al gener, per fer una conferència a la Universitat de la Sorbona, sobre la identitat cultural de Catalunya. Al febrer, a Davos, per participar en el simposi internacional d'aquesta ciutat, organitzat per l'Economic Management Forum. I, al març, a Essen,

Visita del president de la Generalitat de Catalunya a Essen, amb xiquets inclosos.

s'entrevistava amb **Lorenzo Natali**. A l'abril, **Pujol** anà a Perpinyà i, al juny, a Brussel·les, per a la constitució del Consell de les Regions d'Europa.

L'estiu de 1985 va ser el viatge al Japó, de marcat caràcter econòmic i per a la captació d'inversions japoneses per a Catalunya. Al Japó, **Pujol** s'entrevistà amb **Suzuki**, el governador de Tòquio, amb **Iara**, vicepresident de Mitsubishi, amb els prínceps del Japó, amb el president de la Jetro, amb el ministre del MITI —Ministeri d'Indústria i Comerç Internacional— i amb nombrosos dirigents d'empreses japoneses instal·lades a Catalunya. A més, visità la Panasonic, el centre ferroviari Sinjansen —el tren bala—, la Sanyo, el Sumitomo Bank, la Nissan, el Banc Industrial del Japó i la Cambra de Comerç de Tòquio.

amb entrevistes amb l'alcalde d'aquella ciutat, amb el president del Parlament Renània-Westfàlia i amb el ministre federal.

A l'abril de 1986 hi hagué el viatge a Califòrnia, de caràcter econòmic i cultural. Encara és present la imatge de **Pujol** rebut i abraçat per **Mickey Mouse**, a Disneyland, però el president de la Generalitat, en aquesta segona visita als EUA, també s'entrevistà amb **Georges Deukmejian**, governador de l'estat de Califòrnia, i arribà a un acord amb la Universitat de Berkeley per a crear un centre i un programa d'estudis catalans, visità la Sillicon Valley i inaugurà les Caves Freixenet, a Los Angeles, entre altres activitats.

Des del viatge a Califòrnia, **Pujol** encara visità l'any 86, una altra vegada Estrasburg, Frankfurt, Argentina,

El president Alfonsín amb Jordi Pujol.

Lausana, Brussel·les i Ginebra. D'aquelles visites destaquen les entrevistes amb **Edgard Faure**, president del Consell de Regions d'Europa; **Jacques Delors**, president de la Comissió Executiva de la Comunitat Europea; **Simone Veil**, presidenta del Grup Liberal, demòcrata i reformista del Parlament Europeu; amb **Hans-Jürgen Moog**, alcalde de Frankfurt; **Raul Alfonsín**, president de la República Argentina i, amb **Claud Kötterer**, alcalde de Ginebra.

L'any 1987, **Pujol** viatjà a Lió, a Savoia, a Suïssa, a Tolosa —dues vegades—, a Montpeller, a París —en tres ocasions—, a Lieja, a Roma, a Venècia, a Israel, a Baden-Württemberg, a Eslovènia, a Gran Bretanya, a Suècia, a Brussel·les i a Bordeus. D'aquell any són les entrevistes amb **Raymond Barrer**; amb **Jacques Blanc**, president regional del Llenguadoc-Rosselló; amb **Yitzhak Shamir**, primer ministre israelià, i amb **Haim Herzog**, president d'Israel.

Catalunya i Japó

Si bé és quasi impossible detallar què ha aportat a Catalunya cadascun dels viatges de **Jordi Pujol**, hi ha un viatge, el del Japó, del qual s'han derivat unes dades objectivables i atribuïbles en molt bona mesura a l'acció concreta del president de la Generalitat. Cal dir, però, que el fenomen japonès és significatiu, però no paradigmàtic ni s'ha produït en la mateixa intensitat després de cada viatge de Pujol.

Com a conseqüència del viatge de

Jordi Pujol al Japó se'n van derivar, entre d'altres realitzacions i contactes, la signatura de convenis de cooperació entre el Centre d'Informació i Desenvolupament empresarial —CIDEM—, l'Institut Català de Finances i els cinc principals bancs japonesos —Tokio, Mitfui, Fuji, Sumitomo i Sanwa— amb la finalitat de consolidar i d'obtenir mitjans concrets per a la promoció de les relacions econòmiques amb el Japó.

Tots aquests esforços han fet que Catalunya sigui el país amb la major concentració d'inversió japonesa en el sector industrial. Tot i que en el viatge a Japó **Pujol** es preocupà més per fomentar les relacions industrials que per aconseguir noves inversions, posteriorment a l'estiu del 85, tres empreses, Sony, Panasonic i Sanyo, han fet reinversions.

Sanyo té projectat un centre d'investigació a Sant Cugat, que representarà una inversió d'uns 3.000 milions de pessetes. Panasonic també realitzarà una important inversió en la fàbrica que ja disposa a Girona i elaborarà components electrònics que seran utilitzats per les altres factories de la mateixa empresa repartides per Europa.

El president Carrià, a l'aeroport de Palma, a la tornada de Califòrnia.

Nissan va comprar Motor Ibèrica, quan aquesta empresa estava en situació difícil i ja fabrica totalment a Catalunya el model Vanette. També Nissan s'ha convertit en una de les empreses més exportadores a Europa de tot l'estat.

En 1986 i 1987 es van batre els rè-

ords d'inversions japoneses a Catalunya. Entre Ricoh, Pionner, Sharpe, Seyko-Epson, Sakata Inx, Terasaki Electric, D'Urban i Condo, totes empreses de nova creació en aquest país, s'hi van fer inversions per valor de 12.400 milions de pessetes. Altres empreses que ja estaven ubicades a Catalunya i que van reinvertir en el 86 i el 87 són: Yamaha, Sony, Kao i Montesa-Honda.

Les empreses japoneses constituïdes a Catalunya aporten grans avantatges. Generen divises, perquè es dediquen en bona mesura a l'exportació. Fan augmentar el nombre de llocs de treball: actualment a Catalunya hi ha uns 18.000 treballadors en empreses japoneses. Contribueixen a la dinamització comercial. I rarament envien dividències al seu país (l'any 1972, 100 iens equivalien a 25 pessetes i, l'any 1987, equivalien a 85 pessetes).

També entre altres resultats del viatge de **Jordi Pujol** al Japó cal destacar-ne que, properament, cinc empreses industrials catalanes —dues d'elles a vendre tecnologia— i cinc empreses comercials, aniran a instal·lar-se a aquell país oriental. També a Barcelona s'ha obert una escola japonesa i, des del ge-

ner del 87, funciona un consolat japonès. Per a la població japonesa que hi ha en aquesta ciutat catalana, no caldria ni una escola ni un consolat, però, davant les expectatives, el govern japonès ha cregut arribat el moment de la col·laboració administrativa amb el govern de Catalunya.

Canyellas: promoció turística

Els viatges oficials del president del govern balear durant els quatre anys de la primera legislatura, 83 al 87, assumiren un doble objectiu: assegurar la presència illenca a la Conferència de Regions Perifèrico-marítimes, dependent del Consell de les Regions d'Europa, i correspondre les invitacions de diversos organismes empresarials del sector turístic, que operen a les Illes Balears.

Lluny d'aquests objectius s'inscriu el viatge per terres de Califòrnia, per assistir a l'homenatge **Joan Pau II** dedicada al missio ner mallorquí **Juníper Serra**, a Carmel. Aquest viatge de Canyellas i el seu seguici, tot estrenant la nova legislatura, suposà una pèrdua de credibilitat important pel que fa al tema de viatges oficials. Per primera vegada, es contrapesaven la necessitat i els objectius finals amb les despeses d'aquests viatges pagats pels contribuents.

Quinze viatges en la primera legislatura

La Conferència de Regions Perifèrico-marítimes, que es celebra cada any a un país diferent, va dur el president a Saint Malo (França), el 4 de setembre de 1983. Era el primer viatge oficial de **Gabriel Canyellas**, mesos després d'estrenar el càrrec. L'any següent, el 2 d'octubre de 1984, el president acudí a la conferència que se celebrà a Trieste, Itàlia. L'any 1985 la conferència motivà dos viatges: l'un a Rodes, el 25 d'abril, i l'altre, a Estrasburg i Brussel·les. La darrera reunió de la conferència fou a Kilarney, Irlanda, i tingué lloc el 21 d'octubre de 1986.

En el capítol d'invitacions acceptades pel president hi ha, majoritàriament, la de multinacionals i organismes del sector turístic. Una per una, les principals companyies de serveis turístics que operen a Mallorca han convidat **Canyellas** a visitar les seves oficines a Alemanya, Luxemburg i Anglaterra.

La primera va ser la I T S (International Tourist Services), el 7 de febrer de 1984. Tres mesos després, el 25 de maig, la T U I (Touristic Union International) el convidà a Alemanya i l'any següent tocà el torn a la Neckerman, també a Alemanya, el 17 de gener de 1985. La companyia Luxair convidà en **Canyellas** a visitar Luxemburg, juntament amb la Ràdio Televisió de Luxemburg, el 15 de novembre de 1986. I el president de Turisme de Jersey, Regne Unit, també l'invità el 23 de febrer de 1987.

Tot explorant les companyies turístiques més importants, ateses les preocupacions econòmiques que aquest sector genera, s'emmarca el viatge a Berlín del març de 1987. **Canyellas** assistia per primera vegada a la International Tourisme Bourse, una de les fires més prestigioses del sector turístic arreu del món. Faltava un mes per a les eleccions autonòmiques i el president era en plena campanya electoral. Per primera vegada, les Balears ocupaven un estand a part dins la fira, a més de l'espai destinat a comunitats autònomes que instal·la la Secretaria General de Turisme de l'Estat espanyol. Es tractava de donar una imatge més àmplia de l'oferta illenca. Naturalment, a la ITB, on cada any acudeix el conseller **Jaume Cladera**, de Turisme, concorria un grup important d'hotelers i empresaris mallorquins.

Durant aquests quatre anys hi ha també un viatge a Estrasburg, relacionat amb el Consell d'Europa, el 24 de gener de 1984. I les invitacions de personalitats polítiques tan distants com la del governador de Queretaro, **Rafael Camacho**, a Mèxic, el 6 de novembre de 1984, i la del president del govern regional de Madeira, el 23 de gener de 1987.

California's Dream

En conjunt, tots aquests quinze viatges no han fet vessar ni la meitat de tinta als diaris de la que provocà el darrer viatge oficial del president, iniciant la segona legislatura: el xàrter cap a terres californianes.

És possible que aquest viatge passi a la història com el més costós, el més llarg, de l'11 al 19 de setembre de 1987, i també el més criticat per l'oposició i les columnes d'opinió dels diaris. EL TEMPS oferí un llarg reportatge del tema. Entre altres coses el viatge provocà una crisi al Foment del Turisme a Menorca, el qual es negà a pagar les despeses del viatge de la muller del president de l'entitat menorquina, que com altres dones il·lustres viatjaren a Califòrnia acompanyades dels seus respectius marits. **Gabriel Canyellas** hagué de donar compte del seu viatge a la Comissió d'Assumptes Institucionals del Parlament, poc després d'arribar a Mallorca. L'objectiu del viatge, assistir a l'homenatge del papa, **Joan Pau II**, a fra **Juníper Serra** i la promoció turística de Mallorca a Califòrnia, era vist amb desconfiança per tota l'oposició, a excepció d'Unió Mallorquina, que es va mantenir al marge de la polèmica.

Pràcticament tota l'oposició coincidí a qualificar el viatge de *tourné turística* i *per veure el papa d'enfora*, tal com apunta **Josep Alfonso**, portaveu del PSOE, que recalca que aquests viatges són pagats per tots els contribuents. Les despeses del viatge arribaren quasi a 9 milions de pessetes, que incloïa el viatge de vint-i-dos representants del govern balear. Quant als contactes i les contrapartides econòmiques i d'altres promeses del viatge a Califòrnia, són encara una incògnita.

Tot fa suposar que, en un futur, els viatges oficials promoguts pel govern balear aniran sobre segur. Giraran entorn d'aquells països europeus que forneixen la clientela turística de l'illa i que cada any ens visiten a través de la xarxa de *tour operators* i multinacionals alemanyes, britàniques i nòrdiques. I puntualment, discretament, **Gabriel Canyellas** seguirà assistint com cada any a la trobada de Regions Perifèrico-marítimes, del Consell de Regions d'Europa. En aquest cas, però, totes les crítiques, més o menys fonamentades, han eixit d'aquest país. □

